

HE 112/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 §:n ja tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi verontilityslakia ja tuloverolakia siten, että veronsaajaryhmien yhteisöveron jako-osuuksia muutetaan.

Jako-osuuksien muutoksilla kompensoitaisiin kunnille varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisesta johtuvaa tulojen pienenemistä vuodesta 2018 lähtien yhteisöveron kautta, mikä kasvattaa kuntien yhteisöveron jako-osuutta ja alentaa valtion jako-osuutta vastaavasti.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Yhteisöverosta kertyvät tulot jaetaan valtion ja kuntien kesken verontilityslaisissa (532/1998) säädettyjen jako-osuuksien mukaisesti. Lain 12 §:ssä säädettyihin jako-osuuksiin on viime vuosina tehty väliaikaisiksi tarkoitettuja muutoksia. Kuntatalouden talouden tasapainottamiseksi kuntien yhteisöveron jako-osuutta korotettiin 10 prosenttiyksiköllä verovuosille 2009—2011. Edelleen hallitusohjelman mukaisesti kuntien kykyä selviytyä tehtävistään ja velvoiteistaan omalla verorahoituksella edistettiin korottamalla kuntien yhteisöveron jako-osuutta väliaikaisesti 5 prosenttiyksiköllä verovuosiksi 2012 ja 2013. Hallituksen huhtikuussa 2012 tekemän kehyspäätöksen mukaisesti korotuksia jatkettiin myös verovuosille 2014 ja 2015. Valtion jako-osuutta alennettiin vastaavasti. Vuoden 2015 alusta kunnille kompensoitiin yhteisöveron kautta veroperustemuutosten lisäksi pitkäaikaistyöttömyyden lisärahoitusvastuuta.

Yhteisöveron tuotto sekä kuntien osuus yhteisöveron tuotosta ovat viime vuosina olleet seuraavat:

Vuosi	Maksuunpantu vero	Muutos- % edellisestä vuodesta	Kuntien jako-osuus	Kuntien osuus maksuunpanosta
2009	4 339	-20,78	32,03	1 390
2010	4 711	8,57	31,99	1 507
2011	4 791	1,70	31,99	1 533
2012	4 663	-2,67	28,34	1 321
2013	4 640	-1,00	29,49	1 368
2014	4 412	-4,91	35,56	1 569
2015	4 477	1,47	36,87	1 651
2016*	5 699	27,30	30,92	1 762
2017*	5 424	-4,83	30,34	1 646

*Vuosien 2016 ja 2017 tuottoarviot ovat ennusteita ja perustuvat tämän esityksen antamisajankohdan mukaiseen arvioon yleisestä ja yritysten talouskehityksestä, ja ne muuttuvat myöhempien ennusteiden ja toteutumatietojen mukaisesti. Vuoden 2014 alusta yhteisöveron verokantaa alennettiin 24,5 prosentista 20 prosenttiin, mistä aiheutuneet verotuottomenetykset kompensoitiin kunnille.

Yksittäisen kunnan yhteisövero-osuus määräytyy verontilityslain 13 §:n mukaan. Kunnan jako-osuus on kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo. Kunnan jako-osuus on yritystoimintaerän ja metsäerän summan suhteellinen osuus kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta.

Vuodesta 2017 pysyvien yhteisöveron jako-osuuksien mukaan valtion jako-osuus on 69,66 prosenttia ja kuntien jako-osuus 30,34 prosenttia yhteisöverosta. Osuudet sisältävät vuoden 2013 alusta voimaan tulleen valtiolle tilitettävän, yhteisön yleisradioveron vaikutuksen, joka on määrältään runsaat 20 miljoonaa euroa.

2 Ehdotetut muutokset

2.1 Hallituksen esitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen muutoksiksi

Hallitus linjasi keväällä 2017 kehysriihessä osana kannustinloukkujen purkamista, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta sekä perheiltä, jolla on useampi lapsi varhaiskasvatuksessa. Maksualennus tehdään muuttamalla maksujen määräytymiseen käytettävien tulojen määräytymisperusteita. Pienituloisuuden rajaa mukailten perheen tuloista vähennettävää tulo rajaa korotetaan ja toisen lapsen maksua alennetaan siten, että toisen lapsen maksu olisi aina enintään 50 prosenttia ensimmäisen lapsen maksusta. Hallituksen päätöksen liitteenä olivat uudet tulorajat ja maksuprosentit. Maksualennuksesta annetaan erikseen hallituksen esitys laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain (1503/2016) 5 ja 8 §:n muuttamisesta. Asiakasmaksuja alennetaan noin 71 miljoonalla eurolla, jolloin kuntien tulot pienevät vastaavalla määrällä. Hallitus on päättänyt kevään 2017 kehysriihessä kompensoida maksutuottojen menetystä ja volyymin kasvua välittömästi 1 päivästä tammikuuta 2018 alkaen nostamalla kiinteistöverotuksen alarajoja 25 miljoonaa euroa, kohdistamalla 60 miljoonaa euroa suuremman osan yhteisöveron tuotosta kunnille ja lisäksi korottamalla kunnan peruspalvelujen valtionosuutta.

2.2 Verontilityslaki

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alennusta kompensoidaan osittain korottamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta 60 miljoonalla eurolla. Kompensaatio toteutetaan yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla.

Verontilityslain 12 d §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että verovuodesta 2018 kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 1,01 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta alennettaisiin vastaavasti. Valtion jako-osuutta ehdotetaan siten alennettavaksi 69,66 prosentista 68,65 prosenttiin ja kuntien osuutta korotettavaksi 30,34 prosentista 31,35 prosenttiin.

2.3 Tuloverolaki

Tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentissa säädetään osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentista. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi verontilityslain muutoksia vastaavat tarkistukset. Tuloverolain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua yhteisön tuloveroprosenttia korotettaisiin 6,07 prosentista 6,27 prosenttiin verovuodesta 2018.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Yleistä

Kaikki verotuottoarviot on laskettu lakiesitysten antamishetken näkemyksen mukaisina arvioina yhteisöveron tuoton kehityksestä. Toteutunut vaikutus ilmenee lopullisen yhteisöveron maksuunpanon perusteella verotuksen valmistuttua verovuotta seuraavan vuoden lokakuun lopussa.

3.2 Vaikutukset verovuodesta 2018

Kuntien yhteisöveron jako-osuuden muutos on laskettu 60 miljoonan euron suhteellisenä osuutena verovuoden 2018 maksuunpantuun yhteisöveron kokonaismäärään. Verovuoden 2018 yhteisöveron maksuunpanoarvio on 5 917 miljoonaa euroa. Tällöin kuntien yhteisöveron

HE 112/2017 vp

jako-osuuden korottaminen 1,01 prosenttiyksiköllä lisää verovuositasolla 2018 kuntien yhteisöverotuottoa 60 miljoonalla eurolla. Jatkovuosien verovuositason vaikutus riippuu yhteisöveron kokonaistuotosta. Kalenterivuonna 2018 jako-osuuden korotuksen vaikutus kuntien kassakertymään on noin 53 miljoonaa euroa, koska osa verovuoden 2018 yhteisöverosta kertyy kalenterivuonna 2019. Valtion yhteisöverokertymä alenee vastaavasti.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esitys on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta.

Lisäksi samanaikaisesti on käsiteltävänä hallituksen esitys maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp), joka sisältää ehdotuksen verontilityslain 12 §:n ja tuloverolain 124 §:n 3 momentin muuttamisesta.

6 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

verontilityslain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 655/2015, seuraavasti:

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 68,65 prosenttia ja kuntien jako-osuus 31,35 prosenttia yhteisöverosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 654/2015, seuraavasti:

124 §

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,27.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Helsingissä 19 päivänä syyskuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

1.

Laki

verontilityslain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 655/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 69,66 prosenttia ja kuntien jako-osuus 30,34 prosenttia yhteisöverosta.

Valtion jako-osuus on 68,65 prosenttia ja kuntien jako-osuus 31,35 prosenttia yhteisöverosta.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
20 _____.*

2.

Laki

tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 654/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

124 §

124 §

Veron määräytyminen

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan se-

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 mo-

HE 112/2017 vp

Voimassa oleva laki

kä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,07.

Ehdotus

mentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,27.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
